

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. sausio 14 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas — Darbuotojų migrantų socialinė apsauga — Gyvenamosios vietos sąlygų atsisakymas — Papildomos išmokos pagal nacionalinės teisės aktus — Gyvenamosios vietos sąlyga — Taikymas buvusiems darbuotojams Turkijos piliečiams — Turkijos piliečiai, įgiję priimančiosios valstybės narės pilietybę“

Byloje C-171/13

dėl *Centrale Raad van Beroep* (Nyderlandai) 2013 m. balandžio 2 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. balandžio 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)

prieš

M. S. Demirci,

D. Cetin,

A. I. Önder,

R. Keskin,

M. Tüle,

A. Taskin

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits (pranešėjas) ir M. Berger,

generalinis advokatas N. Wahl,

posėdžio sekretorė M. M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2014 m. gegužės 14 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: nyderlandų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)*, atstovaujamos I. Eijkhout,
- M. S. Demirci, atstovaujamo advokato F. Kiliç,
- D. Cetin ir A. I Önder, atstovaujamų advokato N. Türkkol,
- R. Keskin, atstovaujamo advokato D. Schaap,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. Langer, M. Bulterman ir B. Koopman,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. van Beek,

susipažinęs su 2014 m. liepos 10 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima ši

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo Nr. 3/80 dėl Europos Bendrijų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų taikymo darbuotojams Turkijos piliečiams ir jų šeimos nariams (OL C 110, 1983, p. 60, toliau – Sprendimas Nr. 3/80) 6 straipsnio, siejamo su 1970 m. lapkričio 23 d. Briuselyje pasirašyto ir 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 Bendrijos vardu sudaryto, aprobuoto bei patvirtinto papildomo protokolo (OL L 293, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 41, toliau – Papildomas protokolas) 59 straipsniu. Asociacijos taryba buvo įsteigta Susitarimu dėl Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociacijos įsteigimo, kuris 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje buvo pasirašytas Turkijos Respublikos, EEB valstybių narių ir Bendrijos ir kuris Bendrijos vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10, toliau – Asociacijos susitarimas).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Uwv)* (Darbuotojų socialinio draudimo tarnyba, toliau – *Uwv*) ir buvusių darbuotojų migrantų Turkijos piliečių, įgijusių Nyderlandų pilietybę, ginčą, kilusį dėl *Uwv* sprendimo laipsniškai nebemokėti jiems invalidumo pensijos priemokos dėl to, kad jų gyvenamoji vieta buvo perkelta iš Nyderlandų į Turkiją.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Asociacijos susitarimas

- 3 Pagal Asociacijos susitarimo 12 straipsnį:

„Siekdamos laipsniškai tarpusavyje įgyvendinti laisvą darbuotojų judėjimą, Susitariančiosios Šalys susitaria remtis [EB 39], [EB 40] ir [EB 41] straipsniais.“ (Neoficialus vertimas.)

Papildomas protokolai

- 4 Papildomo protokolo, kuris pagal 62 straipsnį yra Asociacijos susitarimo dalis, 1 straipsnyje nustatytos šio susitarimo 4 straipsnyje numatytos asociacijos pereinamojo laikotarpio sąlygos, tvarka ir grafikas.
- 5 Papildomo protokolo II antraštinės dalies „Asmenų ir paslaugų judėjimas“ I skyrius taikomas „darbuotojams“.
- 6 Papildomo protokolo I skyriaus 36 straipsnyje numatyta, kad laisvas darbuotojų judėjimas tarp Bendrijos valstybių narių ir Turkijos bus laisvai vykdomas remiantis Asociacijos susitarimo 12 straipsnyje išdėstytais principais per laikotarpį nuo dvylikųjų metų pabaigos ir dvidešimt antrųjų metų pabaigos po šio susitarimo įsigaliojimo ir kad Asociacijos taryba sprendžia dėl įgyvendinimo tvarkos.
- 7 Papildomo protokolo 39 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Prieš pasibaigiant pirmiesiems metams po šio [p]rotokolo įsigaliojimo dienos Asociacijos taryba patvirtina socialinės apsaugos priemonės, skirtas Turkijos pilietybę turintiems ir iš vienos Bendrijos valstybės narės į kitą persikeliantiems darbuotojams ir Bendrijoje gyvenančioms jų šeimoms.

2. Šios nuostatos pagal nustatytą tvarką turi suteikti Turkijos pilietybę turintiems darbuotojams galimybę suvienodinti [sumuoti] draudimo arba atlikto darbo stažo tam tikroje valstybėje narėje [įvairiose valstybėse narėse] laikotarpius dėl senatvės pensijų, vienkartinių pašalpų mirus šeimos nariui dėl nelaimingo atsitikimo darbe [išmokų mirties atveju], invalidumo pašalpų gavimo, taip pat dėl sveikatos paslaugų teikimo Bendrijoje gyvenantiems darbuotojams ir jų šeimoms. Šios priemonės nesukuria prievolės valstybėms narėms atsižvelgti į Turkijoje atlikto darbo stažo laikotarpius.

3. Pirmiau minėtos priemonės turi užtikrinti pašalpų vaikams išlaikyti [šeimos išmokų] mokėjimą, jei darbuotojo šeima gyvena Bendrijoje.

4. Turi būti įmanoma pervesti į Turkiją senatvės pensijas, vienkartinę pašalpą mirus šeimos nariui dėl nelaimingo atsitikimo darbe [išmokas mirties atveju] ir invalidumo pašalpas, gautas pagal straipsnio 2 dalyje patvirtintas priemones [į kurias teisė įgyta pagal nuostatas, priimtas taikant 2 dalį].

5. Šiame straipsnyje numatytos priemonės neturi įtakos iš Turkijos ir Bendrijos valstybių narių sudarytų dvišalių susitarimų kylančioms teisėms ir prievolėms, jeigu tokie susitarimai numato palankesnę tvarką Turkijos piliečiams.“

- 8 Papildomo protokolo 59 straipsnyje numatyta:

„Sriyše, kuriose taikomas šis [p]rotokolas, Turkijai nesudaromos palankesnės sąlygos nei tos, kurias valstybės narės pagal [EB sutartį] sudaro viena kitai.“

Asociacijos tarybos sprendimas Nr. 1/80

- 9 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Išskyrus atvejus, numatytus su darbuotojo šeimos narių teise laisvai įsidarbinti susijusiame 7 straipsnyje, darbuotojas Turkijos pilietis, teisėtai esantis valstybės narės darbo rinkoje, turi teisę:

— teisėtai išdirbęs vienus metus, prašyti šioje valstybėje narėje atnaujinti leidimą dirbti pas tą patį darbdavį, jei pastarasis turi laisvą darbo vietą;

- teisėtai išdirbęs trejus metus, išskyrus atvejus, kai Bendrijos valstybių narių darbuotojams yra teikiama pirmenybė, šioje valstybėje narėje priimti kitą jo pasirinkto darbdavio pasiūlymą įsidarbinti pagal tą pačią profesiją, pateiktą įprastomis sąlygomis ir įregistruotą šios valstybės narės įdarbinimo įstaigose;
- teisėtai išdirbęs ketverius metus, šioje valstybėje narėje laisvai dirbti bet kurią pasirinktą samdomą darbą.“ (Neoficialus vertimas.)

10 Šio sprendimo 7 straipsnyje numatyta:

„Teisėtai valstybės narės darbo rinkoje esančio darbuotojo Turkijos piliečio šeimos nariai, kuriems buvo suteikta teisė atvykti pas jį, turi teisę:

- išskyrus atvejus, kai pirmenybė teikiama Bendrijos valstybių narių darbuotojams, priimti bet kokią pasiūlymą įsidarbinti, jei jie bent trejus metus teisėtai gyvena šioje valstybėje narėje;
- laisvai dirbti bet kokią pasirinktą samdomą darbą, jei jie bent penkerius metus teisėtai gyvena šioje valstybėje narėje.“

Sprendimas Nr. 3/80

11 Sprendimu Nr. 3/80, kurią Asociacijos taryba priėmė remdamasi Papildomo protokolo 39 straipsniu, siekiama koordinuoti valstybių narių socialinės apsaugos sistemas tam, kad vienoje ar keliose Bendrijos valstybėse narėse dirbantys arba dirbę Turkijos piliečiai ir šių darbuotojų šeimos nariai bei jų išlaikytiniai, netekę maitintojo, galėtų gauti išmokas, susijusias su tradicinėmis socialinės apsaugos sritimis.

12 Sprendimo Nr. 3/80 2 straipsnyje „Asmenys, kuriems taikomas šis sprendimas“ nurodoma:

„Šis sprendimas taikomas:

- darbuotojams, kuriems yra ar buvo taikomi vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktai ir kurie yra Turkijos piliečiai,
- šių darbuotojų šeimos nariams, gyvenantiems vienos iš valstybių narių teritorijoje,
- ir jų išlaikytiniams, netekusiems maitintojo.“ (Neoficialus vertimas.)

13 Sprendimo Nr. 3/80 3 straipsnio 1 dalyje „Vienodas požiūris“, kurioje perimta 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, 1997, p. 1, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., p. 3, toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 3 straipsnio 1 dalies formuluotė, nustatyta:

„Laikantis šio sprendimo specialių nuostatų, vienos iš valstybių narių teritorijoje gyvenantiems asmenims, kuriems taikomas šis sprendimas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios prievolės ir jie naudojami tomis pačiomis teisėmis į išmokas kaip ir tos valstybės piliečiai.“ (Neoficialus vertimas.)

14 Sprendimo Nr. 3/80 4 straipsnio „Reguliavimo sritys“ 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Šis sprendimas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

- a) ligos ir motinystės išmokas;
- b) invalidumo išmokas, įskaitant tas, kurios skirtos darbingumui išsaugoti ar atgauti;
- c) senatvės išmokas;
- d) išmokas maitintojo netekusiems asmenims;
- e) išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;
- f) išmokas mirties atveju;
- g) bedarbio išmokas;
- h) šeimos išmokas.

2. Šis sprendimas taikomas visoms bendrosioms ir specialioms socialinės apsaugos sistemoms, nepaisant to, ar jos susijusios, ar nesusijusios su įmokų mokėjimu <...>“

15 Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio „Gyvenamosios vietos sąlygų atsisakymas <...>“ 1 dalies pirma pastraipa suformuluota taip:

„Jeigu šiame sprendime nenustatyta kitaip, invalidumo, senatvės ar maitintojo netekimo išmokos pinigais, pensijos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, į kurias teisė įgyta pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomas ir nutraukiamas jų mokėjimas ar išieškamos vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena Turkijoje ar kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą.“ (Neoficialus vertimas.)

16 Sprendimo Nr. 3/80 III antraštinėje dalyje „Specialiosios nuostatos, susijusios su įvairiomis išmokų kategorijomis“, kaip ir Reglamente Nr. 1408/71, be kita ko, įtvirtintos koordinavimo nuostatos ir dėl invalidumo, senatvės išmokų (pensijų), ir išmokų (pensijų) mirties atveju.

Reglamentas Nr. 1408/71

17 Reglamento Nr. 1408/71 3 straipsnio „Vienodų sąlygų taikymas“ 1 dalyje nustatyta:

„Laikantis šio reglamento specialių nuostatų, vienos iš valstybių narių teritorijoje gyvenantiems asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, pagal bet kurios valstybės narės teisės aktus priklauso tos pačios prievolės ir jie naudojami tomis pačiomis teisėmis į išmokas kaip ir tos valstybės piliečiai.“

18 Šio reglamento 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse taip apibrėžta jo taikymo sritis:

„1. Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

- a) ligos ir motinystės išmokas;
- b) invalidumo išmokas, įskaitant tas, kurios skirtos darbingumui išsaugoti ar atgauti;

- c) senatvės išmokas;
- d) išmokas maitintojo netekusiems asmenims;
- e) išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;
- f) išmokas mirties atveju;
- g) bedarbio išmokas;
- h) išmokas šeimai.

2. Šis reglamentas taikomas visoms bendrosioms ir specialioms socialinės apsaugos sistemoms, nepaisant to, ar jos susijusios, ar nesusijusios su įmokų mokėjimu <...>“

- 19 1992 m. balandžio 30 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1247/92, iš dalies keičiančio Reglamentą Nr. 1408/71 (OL L 136, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 41), kuris įsigaliojo 1992 m. birželio 1 d., 1 straipsnio 2 punktu Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnis papildytas 2a dalimi, pagal kurią:

„Šis reglamentas taip pat taikomas specialioms neįmokinėms išmokoms, mokamoms pagal teisės aktus ar sistemas, kitas nei tos, kurios nurodytos 1 dalyje arba neįtraukiamos pagal 4 dalies nuostatas, jeigu tokios išmokos yra numatytos:

- a) teikti papildomą, pakeičiantį ar pagalbinį draudimą nuo rizikos, kurią apima 1 dalies a–h punktuose nurodytos socialinės apsaugos sritys, arba
- b) tik kaip speciali neįgaliųjų asmenų apsauga.“

- 20 Po 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005 (OL L 117, p. 1) padarytų pakeitimų ši 4 straipsnio 2a dalis iš dalies pakeista ir joje dabar nustatyta:

„Šis straipsnis taikomas specialioms neįmokinėms išmokoms, numatytoms pagal teisės aktus, kurie dėl savo taikymo asmenų atžvilgiu, savo tikslų ir (arba) teisių įgijimo sąlygų turi ypatumų, būdingų ir socialinės apsaugos teisės aktams, nurodytiems 1 dalyje, ir socialinei paramai.

„Specialios neįmokinės išmokos“ reiškia išmokas, kurios:

- a) skirtos suteikti arba:
 - i) papildomą, pakeičiančią ar pagalbinę apsaugą nuo rizikų, kurias apima socialinės apsaugos sritys, nurodytos 1 dalyje, ir kurios garantuoja atitinkamiems asmenims minimalų pragyvenimo lygį užtikrinančias pajamas atsižvelgiant į ekonominę ir socialinę situaciją atitinkamoje valstybėje narėje, arba
 - ii) tik specifinę neįgaliųjų apsaugą, glaudžiai susijusią su šių asmenų socialine aplinka atitinkamoje valstybėje narėje, ir
- b) finansuojamos išimtinai iš privalomojo apmokestinimo įnašų, kuriais siekiama padengti bendrąsias viešąsias išlaidas, ir jų suteikimo sąlygos bei apskaičiavimo tvarka nėra priklausomos nuo kokios nors įmokos išmokų gavėjo atžvilgiu. Tačiau išmokos, kurios papildo įmokines išmokas, vien dėl šios priežasties neturi būti laikomos įmokinėmis išmokomis ir
- c) yra išvardytos IIa priede.“

21 Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Jeigu šiame reglamente nenustatyta kitaip, invalidumo, senatvės ar maitintojo netekimo išmokos pinigais, pensijos dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų bei išmokos mirties atveju, įgytos [į kurias teisė įgyta] pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomas ir nutraukiamas jų mokėjimas ar išieškamos vien dėl to, kad jų gavėjas gyvena kitos valstybės narės teritorijoje nei ta, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą.“

22 Reglamentu Nr. 1247/92 į Reglamentą Nr. 1408/71 įterptas naujas 10a straipsnis, kurio 1 dalis buvo suformuluota taip:

„Nepaisant 10 straipsnio ir III dalies nuostatų, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, 4 straipsnio 2a dalyje nurodytos specialios neįmokinės išmokos pinigais mokamos tik tai valstybės narės, kurioje jie gyvena, teritorijoje pagal tos valstybės teisės aktus, su sąlyga, kad tokios išmokos yra išvardytos IIa priede. Tokias išmokas moka ir išlaidas padengia gyvenamosios vietos įstaiga.“

23 Reglamentu Nr. 647/2005 iš dalies pakeistoj 10a straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„10 straipsnio ir III antraštinės dalies nuostatos netaikomos specialioms neįmokinėms išmokoms, nurodytoms 4 straipsnio 2a dalyje. Asmenys, kuriems taikomas šis reglamentas, gauna šias išmokas, jei jos paminėtos IIa priede, išimtinai teritorijoje tos valstybės narės, kurioje jie gyvena, ir pagal tos valstybės teisės aktus. Išmokas savo sąskaita moka gyvenamosios vietos įstaiga.“

Nyderlandų teisė

24 Nyderlanduose nuo 1966 m. galiojančiame Nedarbingumo draudimo įstatyme (*Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering*, toliau – WAO) numatytas pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų draudimas nuo nedarbingumo.

25 1986 m. lapkričio 6 d. Papildomų išmokų įstatymu (*Toeslagenwet*, toliau – TW), kuris įsigaliojo 1987 m. sausio 1 d., siekiama asmenims, kurie dėl to, kad apdrausti tokiu socialiniu draudimu, koks numatytas WAO (panašiai kaip, be kita ko, nedarbo draudimo, ligos draudimo ir draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbe atvejais), gauna išmoką už prarastą darbo užmokestį, kuri yra mažesnė už minimalų darbo užmokestį, suteikti papildomą išmoką tam, kad dėl jos jų pakaitinės pajamos pasiektų bent Nyderlanduose galiojančio minimalaus darbo užmokesčio lygį (toliau – papildoma išmoka). Klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms ši papildoma išmoka sudarė daugiausia 30 % minimalaus darbo užmokesčio, todėl asmenys, turintys teisę į invalidumo išmoką, kurią sudarė mažiau negu 70 % minimalaus darbo užmokesčio, gaudavo mažesnes pajamas. *Uwv* suinteresuotojo asmens prašymu nustato, ar egzistuoja teisė į priemonę pagal TW.

26 1999 m. gegužės 27 d. Įstatymu dėl išmokų eksporto apribojimo (*Wet beperking export uitkeringen*, toliau – BEU) TW buvo papildytas 4a straipsniu, kurio 1 dalyje nustatyta, kad asmuo, kuris atitinka išmokų pagal šį įstatymą gavimo sąlygas, neturi teisės į jas tuo laikotarpiu, kai negyvena Nyderlanduose. Nurodyta, kad nagrinėjamas išmokas galima eksportuoti tik tuomet, jei su suinteresuotojo asmens gyvenamosios vietos valstybe sudaryta dvišale sutartimi užtikrinamas tinkamas Nyderlandų teisės aktų taikymas.

27 Iš BEU motyvų matyti, jog šiuo TW pakeitimu siekta taikymo asmeniui principą pakeisti teritoriškumo principu tam, kad palengvėtų užsienyje gyvenantiems gavėjams mokamų išmokų kontrolės sąlygos. Šiomis aplinkybėmis Nyderlandų įstatymų leidėjas, grįsdamas šį pakeitimą, taip pat rėmėsi papildomos išmokos, skirtos minimaliam gyvenimo lygiui Nyderlanduose užtikrinti, pobūdžiu ir tuo, kad ji finansuojama iš valstybės biudžeto.

- 28 Šis TW pakeitimas įsigaliojo 2000 m. sausio 1 d.
- 29 Tačiau buvo nustatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį asmenims, kurie dieną prieš naujos nuostatos įsigaliojimą turėjo teisę į TW numatytas išmokas ir kurie tuo metu negyveno Nyderlanduose, suteikiama teisė gauti:
- „1. [visą] sumą, į kurią jie turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose pirmaisiais metais po šio įstatymo įsigaliojimo [t. y. 2000 m.];
 2. du trečdalius sumos, į kurią jie turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose antraisiais metais po šio įstatymo įsigaliojimo [t. y. 2001 m.];
 3. trečdalį sumos, į kurią jie turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose trečiaisiais metais po šio įstatymo įsigaliojimo [t. y. 2002 m.]“
- 30 Paskesniais metais išmoka buvo visiškai panaikinta asmenims, kurie negyvena Nyderlanduose.
- 31 Reglamentu Nr. 647/2005 TW, nuo 2000 m. sausio 1 d. iš dalies pakeistas BEU, papildytas Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 1247/92, Ila priede pateiktu specialių neįmokinių išmokų, kurioms šio reglamento 10 straipsnyje numatyta pareiga eksportuoti netaikoma pagal 10a straipsnį, sąrašu.
- 32 Nuo 2006 m. gruodžio 7 d. TW buvo papildytas nauja pereinamojo laikotarpio nuostata, taikoma asmenims, kurie gyvena ne Nyderlanduose, bet kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje arba Šveicarijoje; pagal šią nuostatą šie asmenys, jeigu jie dieną prieš Reglamento Nr. 647/2005 įsigaliojimą turėjo teisę į išmokas pagal Reglamento Nr. 1408/71 10 straipsnio 1 dalį, turėjo teisę gauti:
- 2007 m. visą sumą, į kurią turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose,
 - 2008 m. du trečdalius sumos, į kurią turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose,
 - 2009 m. trečdalį sumos, į kurią turėtų teisę, jei gyventų Nyderlanduose.
- 33 Šiems asmenims išmoka buvo panaikinta nuo 2010 m. sausio 1 d.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 34 Atsakovai pagrindinėje byloje yra buvę darbuotojai Turkijos piliečiai, teisėtai esantys Nyderlandų darbo rinkoje pagal Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnį.
- 35 Tapę neįgalūs iki 2000 m. jie prašė išmokų ir jas gavo pagal WAO, šias išmokas mokėjo Nyderlandų valstybė.
- 36 Kadangi šių išmokų suma buvo mažesnė už minimalų darbo užmokestį, atsakovai pagrindinėje byloje pagal iki 2000 m. sausio 1 d. taikytą TW redakciją taip pat gavo papildomas išmokas, kurios turėjo užtikrinti jiems kuo panašesnio į minimalų darbo užmokestį dydžio pajamas.
- 37 Šalia Turkijos pilietybės įgiję Nyderlandų pilietybę atsakovai pagrindinėje byloje grįžo pas savo šeimas, esančias Turkijoje. Šie atsakovai ir toliau gavo išmoką pagal WAO ir papildomą išmoką pagal Papildomo protokolo 39 straipsnio 4 dalį.

- 38 Po BEU padaryto TW pakeitimo, kuris įsigaliojo 2000 m. sausio 1 d., kompetentingos Nyderlandų valdžios institucijos, taikydamos šio sprendimo 29 punkte nurodytas pereinamojo laikotarpio nuostatas, nusprendė laipsniškai, kasmet trečdaliu nuo 2001 m. sausio 1 d., mažinti iki šiol atsakovams pagrindinėje byloje mokėtas papildomas išmokas; 2003 m. liepos 1 d. šių išmokų mokėjimas turėjo būti galutinai nutrauktas.
- 39 Atsakovai pagrindinėje byloje pateikė ieškinius dėl šių *Uwv* sprendimų.
- 40 Minėti sprendimai buvo panaikinti *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas) 2004 m. kovo 19 d. ir rugpjūčio 23 d. sprendimais, juos *Uwv* apeliacine tvarka apskundė *Centrale Raad van Beroep* (Nyderlandų apeliacinis teismas). Vykstant procesui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus ir nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą, kada Teisingumo Teismas pateiks atsakymą. Tuo laikotarpiu *Uwv* priėmė naujus sprendimus dėl kiekvieno atsakovo pagrindinėje byloje, pagal kuriuos buvo numatyta mokėti visą papildomą išmoką nuo 2003 m. liepos 1 d. iki laipsniško jos panaikinimo, atsižvelgiant į konkretų atvejį, t. y. nuo 2004 m. gegužės mėn., 2004 m. birželio mėn. arba 2007 m. sausio 1 d. Atsakovai pagrindinėje byloje šiuos naujus *Uwv* sprendimus apeliacine tvarka apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 41 2011 m. gegužės 26 d. Sprendime *Akdas ir kt.* (C-485/07, EU:C:2011:346) Teisingumo Teismas dėl darbuotojų, pagal TW gavusių tokias pačias papildomas išmokas kaip ir atsakovai pagrindinėje byloje, tačiau, kitaip nei pastarieji, turinčių tik Turkijos pilietybę, nusprendė, kad Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą reikia aiškinti taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, ja draudžiama valstybės narės teisės nuostata, kuria, kaip antai TW 4a straipsniu, buvusiems darbuotojams migrantams Turkijos piliečiams panaikinama pagal nacionalinės teisės aktus suteikta papildoma išmoka, jeigu jie grįžo į Turkiją praradę teisę gyventi priimančiojoje valstybėje narėje dėl to, kad joje tapo neįgalūs.
- 42 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme pagrindinės bylos šalys išreiškė savo poziciją dėl išvadų, kurias reikia padaryti remiantis minėtu sprendimu, kiek tai susiję su kilusiu tarp jų ginču.
- 43 Konkrečiai iškilo klausimas, ar Sprendime *Akdas ir kt.* (EU:C:2011:346) padaryta išvada taikytina nagrinėjant šį ginčą atsižvelgiant į tai, kad atsakovai pagrindinėje byloje turi ne tik Turkijos, bet ir Nyderlandų pilietybę.
- 44 Šiomis aplinkybėmis *Centrale Raad van Beroep* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1) Ar, atsižvelgiant į Papildomo protokolo 59 straipsnį, Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji nesuderinama su valstybės narės teisės nuostata, būtent [TW] 4a straipsniu, pagal kurią papildomos išmokos, skirtos remiantis nacionaline teise, nebemokamos, kai šios išmokos gavėjai nebegyvena šios valstybės teritorijoje, net jeigu šie gavėjai, išsaugodami Turkijos pilietybę, įgijo priimančiosios valstybės narės pilietybę?
- 2) Jeigu atsakydamas į pirmąjį klausimą Teisingumo Teismas nuspręstų, kad suinteresuotieji asmenys gali remtis Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsnio 1 dalimi, tačiau šis rėmimasis ribojamas pagal Papildomo protokolo 59 straipsnį, ar tuomet Papildomo protokolo 59 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama toliau mokėti papildomas išmokas Turkijos piliečiams [kurie taip pat įgijo Nyderlandų pilietybę] nuo tada, kai pagal Sąjungos teisę Sąjungos piliečiai nebeteri teisės į šias išmokas, net jeigu pagal nacionalinę teisę atitinkamas išmoka jie galėtų gauti ilgiau?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 45 Šiais klausimais, kuriuos reikėtų nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Nyderlandų piliečiai, Nyderlandų pilietybę įgiję po to, kai teisėtai pradėjo dirbti Nyderlanduose Sprendime Nr. 1/80 nustatytais sąlygomis, dėl to, jog išsaugojo Turkijos pilietybę, vis dar gali remtis Sprendimo Nr. 3/80 nuostatomis, kad būtų nebetaikoma gyvenamosios vietos šios valstybės narės teritorijoje sąlyga, nacionalinės teisės aktu nustatyta dėl specialios neįmokinės išmokos pagal Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 647/2005, 4 straipsnio 2a dalį, mokėjimo.
- 46 Pirmiausia reikia priminti, kad Asociacijos susitarimo 12 straipsnyje numatyta, kad siekdamas laipsniškai tarpusavyje įgyvendinti laisvą asmenų judėjimą, Susitariančiosios Šalys susitaria remtis EB 39–41 straipsniais. Be to, Papildomo protokolo 36 straipsnyje numatyta, kad darbuotojų judėjimo tarp Bendrijos valstybių narių ir Turkijos laisvė užtikrinama laipsniškai, laikantis Asociacijos susitarimo 12 straipsnyje nustatytų principų.
- 47 Tokiomis aplinkybėmis Sprendimais Nr. 1/80 ir 3/80 įgyvendinamos Asociacijos susitarimo nuostatos.
- 48 Dėl Sprendimo Nr. 1/80 Teisingumo Teismas nusprendė, kad juo iš esmės siekiama laipsniškos darbuotojų iš Turkijos integracijos priimančiosios valstybės narės teritorijoje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Abatay ir kt.*, C-317/01 ir C-369/01, EU:C:2003:572, 90 punktą).
- 49 Šiam tikslui Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalimi siekiama laipsniškai sustiprinti darbuotojų Turkijos piliečių padėtį priimančioje valstybėje narėje (Sprendimo *Payir ir kt.*, C-294/06, EU:C:2008:36, 37 punktą).
- 50 Dėl Sprendimo Nr. 3/80 pažymėtina, kad jo 3 straipsnio 1 dalimi specialioje socialinio draudimo srityje įgyvendinamas bendrasis nediskriminavimo dėl pilietybės principas, įtvirtintas Asociacijos susitarimo 9 straipsnyje (Sprendimo *Akdas ir kt.*, EU:C:2011:346, 98 punktą).
- 51 Nekyla ginčo dėl to, kad atsakovai pagrindinėje byloje naudojami teisėmis, kurios jiems suteikiamos pagal EEB ir Turkijos asociacijos sistemos nuostatas, kaip darbuotojai Turkijos piliečiai, teisėtai esantys Nyderlandų darbo rinkoje. Tapę visam laikui nedarbingi jie įgijo teisę gauti papildomą išmoką nacionalinės teisės aktuose nustatytais sąlygomis. Be kita ko, jie įgijo Nyderlandų pilietybę ir išsaugojo Turkijos pilietybę.
- 52 Tokiomis aplinkybėmis atsakovai pagrindinėje byloje, ginčydami dėl aptariamą papildomą išmoką mokėjimo nustatyto gyvenamosios vietos sąlygos taikymą, neturėtų remtis Sprendimu Nr. 3/80.
- 53 Iš tikrųjų, pirma, atsakovai pagrindinėje byloje priimančiosios valstybės narės pilietybę įgijo kaip darbuotojai Turkijos piliečiai, o tai yra aplinkybė, dėl kurios jie, atsižvelgiant į EEB ir Turkijos asociacijos sistemos tikslus, atsiduria ypatingoje situacijoje.
- 54 Viena vertus, dėl šia asociacijos sistema siekiamo integracijos tikslo pažymėtina, kad priimančiosios valstybės narės pilietybės įgijimas iš principo rodo aukščiausią darbuotojo Turkijos piliečio integracijos priimančioje valstybėje narėje lygį.
- 55 Kita vertus, šios valstybės narės pilietybės įgijimas pagal šią sistemą Turkijos piliečiams sukelia teisinių pasekmių, susijusių ne tik su šios pilietybės, bet ir atitinkamai Sąjungos pilietybės turėjimu, ypač kiek tai susiję su teise gyventi šalyje ir teise laisvai judėti.

- 56 Be to, reikia priminti, kad, skirtingai nuo valstybių narių darbuotojų, Turkijos piliečiai neturi teisės laisvai judėti Sąjungos viduje ir tam tikromis teisėmis gali pasinaudoti tik vienos priimančiosios valstybės narės teritorijoje (žr. Sprendimo *Tetik*, C-171/95, EU:C:1997:31, 29 punktą ir Sprendimo *Derin*, C-325/05, EU:C:2007:442, 66 punktą).
- 57 Todėl nepateisinama tai, kad Turkijos piliečio, kurio teisinė situacija neišvengiamai pasikeitė priimančiosios valstybės narės pilietybės įgijimo momentu, minėta valstybė tokios išmokos, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, mokėjimo tikslu nevertintų vien tik kaip savo valstybės piliečio.
- 58 Antra, taip konstatuoti reikia dar labiau todėl, kad valstybės narės piliečių, įgijusių pilietybę po to, kai toje valstybėje buvo priimti kaip darbuotojai Turkijos piliečiai, ir išsaugojusių Turkijos pilietybę, atleidimas nuo gyvenamosios vietos sąlygos taikymo tam, kad būtų skiriama papildoma išmoka, remiantis Sprendimu Nr. 3/80, lemtų dvigubą nepateisinamą skirtingą požiūrį.
- 59 Asmenys, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, būtų vertinami palankiau nei, pirma, darbuotojai Turkijos piliečiai, neturintys priimančiosios valstybės narės pilietybės, kurie dėl to, kad teisėtai nebedirba šioje valstybėje narėje, nebeturi teisės joje gyventi. Antra, šie asmenys būtų palankiau vertinami nei priimančiosios valstybės narės ar kitos valstybės narės piliečiai, kuriems, be abejo, taikoma palankesnė gyvenimo ir judėjimo Sąjungos teritorijoje tvarka, tačiau kurie turi įvykdyti gyvenamosios vietos Nyderlandų Karalystės teritorijoje sąlygą tam, kad jiems būtų mokama papildoma išmoka.
- 60 Todėl valstybės narės piliečiai, kurie, kaip ir atsakovai pagrindinėje byloje, šalia Turkijos pilietybės įgiję šios valstybės pilietybę po to, kai minėtoje valstybėje teisėtai pradėjo dirbti kaip darbuotojai Turkijos piliečiai pagal Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnį, neturėtų remtis Sprendimo Nr. 3/80 nuostatomis siekdami, kad nebūtų taikomas tos pačios valstybės teisės aktuose numatytas gyvenamosios vietos reikalavimas, kurį būtina įvykdyti tam, kad būtų mokama tokia kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama išmoka.
- 61 Šiuo atžvilgiu pagrindinė byla skiriasi nuo tos, kurioje buvo priimtas Sprendimas *Akdas ir kt.* (EU:C:2011:346).
- 62 Šis sprendimas iš tikrųjų susijęs su Turkijos piliečiais, teisėtai buvusiais Nyderlandų darbo rinkoje, kurie, tapę visam laikui nedarbingi, savo gyvenamąją vietą turėjo perkelti į Turkiją.
- 63 Teisingumo Teismas primena, kad kadangi Turkijos pilietis, teisėtai buvęs valstybės narės darbo rinkoje pagal Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnį, pagal šį sprendimą neturi teisės toliau gyventi šios valstybės teritorijoje po to, kai įvyko nelaimingas atsitikimas, atsižvelgiant į šią aplinkybę negalima manyti, kad dėl to jis iš minėtos valstybės narės išvyko savo valia (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Akdas ir kt.*, EU:C:2011:346, 93 ir 94 punktus).
- 64 Iš tikrųjų, nėra abejonių, kad Turkijos piliečio teisė gyventi šalyje, kuri netiesiogiai, bet neišvengiamai garantuojama Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsniu dėl to, kad jis teisėtai dirba, prarandama, jei šis asmuo tampa visiškai ir visam laikui nedarbingas (Sprendimo *Bozkurt*, C-434/93, EU:C:1995:168, 40 punktas).
- 65 Tačiau tokiomis kaip šios bylos aplinkybėmis atsakovams pagrindinėje byloje dėl to, kad jie įgijo priimančiosios valstybės narės pilietybę, kiek tai susiję su teise gyventi šalyje, nebetaikomos Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio nuostatos. Todėl jie turi teisę gauti papildomą išmoką, jeigu atitinka nacionalinės teisės aktuose nustatytas sąlygas, konkrečiai sąlygą, susijusią su gyvenamąja vieta.
- 66 Šios išvados nepaneigia principai, išplaukiantys iš Sprendimo *Kahveci ir Inan* (C-7/10 ir C-9/10, EU:C:2012:180), atsižvelgiant į bylos, kurioje buvo priimtas šis sprendimas, faktines aplinkybes, kurios skiriasi nuo pagrindinės bylos faktinių aplinkybių.

- 67 Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsniu, susijusiu su minėtame sprendime nagrinētu šeimos susijungimu, siekiama, pirma, leisti darbuotojo migranto šeimos nariams būti kartu su juo, kad sujungiant šeimą būtų pagerintos darbuotojo Turkijos piliečio, kuris jau yra teisėtai integravęsis priimančiojoje valstybėje narėje, darbo ir gyvenimo sąlygos (*Kahveci ir Inan*, EU:C:2012:180, 32 punktas). Antra, šia nuostata, suteikiant galimybę teisėtai trejus metus pragyvenusiam atitinkamam šeimos nariui pačiam įsidarbinti, siekiama sustiprinti ilgalaikę darbuotojo migranto Turkijos piliečio šeimos integraciją priimančiojoje valstybėje narėje (*Kahveci ir Inan*, EU:C:2012:180, 33 punktas).
- 68 Būtent atsižvelgdamas į šį tikslą Sprendimo *Kahveci ir Inan* (EU:C:2012:180) 35 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, jog dėl priimančiosios valstybės narės pilietybės įgijimo Turkijos pilietis negali būti priverstas atsisakyti naudotis šeimai susijungti palankiomis sąlygomis, numatytomis Sprendime Nr. 1/80.
- 69 Tačiau, viena vertus, šios bylos aplinkybėmis atsakovai pagrindinėje byloje nėra priversti atsisakyti papildomos išmokos mokėjimo, jeigu jų gyvenamoji vieta ir toliau lieka Nyderlandų Karalystėje, o tai priklauso nuo jų pasirinkimo, atsižvelgiant pirmiausia į tai, kad jie turi Nyderlandų pilietybę.
- 70 Kita vertus, byloje *Kahveci ir Inan* (EU:C:2012:180) nagrinētu atveju ieškovai pagrindinėje byloje prašė taikyti Sprendimo Nr. 1/80 nuostatas šeimos nariams, turintiems Turkijos pilietybę. Šiuo atveju atsakovai pagrindinėje byloje Sprendimo Nr. 3/80 nuostatomis remiasi patys ir savo pačių interesais.
- 71 Todėl net jeigu galima daryti prielaidą, kad iš Sprendimo *Kahveci ir Inan* (EU:C:2012:180) išplaukiantys principai, minėti šio sprendimo 68 punkte, taikytini nagrinėjamoje byloje, todėl atsakovai pagrindinėje byloje, šalia Turkijos pilietybės įgiję priimančiosios valstybės narės pilietybę, galėtų gauti aptariamą papildomą išmoką, o nacionalinės teisės aktuose įtvirtintas gyvenamosios vietos reikalavimas, nuo kurio priklauso toks mokėjimas, jiems ir toliau būtų taikomas.
- 72 Iš tikrųjų, jei tokiems asmenims kaip atsakovai pagrindinėje byloje, kurie kaip Nyderlandų piliečiai išsaugo teisę gyventi Nyderlanduose ir todėl jų situacija tampa panaši į Sąjungos piliečių situaciją, tokia išmoka galėtų būti mokama pagal minėto 6 straipsnio 1 dalį neįvykdžius gyvenamosios vietos šioje valstybėje narėje reikalavimo, jie būtų vertinami palankiau nei Sąjungos piliečiai, o tai prieštarautų Papildomo protokolo 59 straipsniui.
- 73 Todėl iš visų pateiktų paaiškinimų matyti, kad Sprendimo Nr. 3/80 nuostatos, vertinamos atsižvelgiant ir į Papildomo protokolo 59 straipsnį, turi būti aiškinamos taip, kad valstybės narės piliečiai, teisėtai buvę šios valstybės darbo rinkoje kaip darbuotojai Turkijos piliečiai, dėl to, jog išsaugojo Turkijos pilietybę, negali remtis Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsniu, norėdami užginčyti gyvenamosios vietos reikalavimą, nustatytą šios valstybės nacionalinės teisės aktais dėl specialios neįmokinės išmokos pagal Reglamento Nr. 1408/71, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 647/2005, 4 straipsnio 2a dalį, mokėjimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 74 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 3/80 dėl Europos Bendrijų valstybių narių socialinės apsaugos sistemų taikymo darbuotojams Turkijos piliečiams ir jų šeimos nariams nuostatos, vertinamos atsižvelgiant į 1970 m. lapkričio 23 d. Briuselyje pasirašyto ir 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 Bendrijos vardu sudaryto, aprobuoto bei

patvirtinto Papildomo protokolo 59 straipsnį, turi būti aiškinamos taip, kad valstybės narės piliečiai, šios valstybės darbo rinkoje teisėtai buvę kaip darbuotojai Turkijos piliečiai, dėl to, jog išsaugojo Turkijos pilietybę, negali remtis Sprendimo Nr. 3/80 6 straipsniu, norėdami užginčyti gyvenamosios vietos reikalavimą, nustatytą šios valstybės nacionalinės teisės aktais dėl specialios neįmokinės išmokos pagal 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97, vėliau iš dalies pakeisto 2005 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 647/2005, 4 straipsnio 2a dalį, mokėjimo.

Parašai.